

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ Α. ΚΟΚΟΛΗ

Η ΔΙΑΜΑΧΗ
ΜΑΡΩΝΙΤΗ-ΙΩΑΝΝΟΥ
1977-2007

ΙΝΔΙΚΤΟΣ

«θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι είναι άπορίας άξιον ότι έχουμε κριτικούς σαν τον Στάη, τον Πολυλά, τον Ροϊδή, τον Καλοσγοῦρο, τον Παλαμά, τον Ξενόπουλο, τον Ἄγρα, τον Σεφέρη, τον Καραντώνη, τον Μαρωνίτη» (τώρα και στο βιβλίο του *Ἡ εἰρωνική γλώσσα, Κριτικές μελέτες για τὴ νεοελληνική γραμματεία*, 1994, σελ. 351).

57. Ὁ κριτικός Γιώργος Ἀράγης στὸ ἄρθρο του «Ἀπροσδόκητες ἀπορίες, Προβλήματα ὀρολογίας στὴν ἄσκηση τῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς» (ἐφ. *Καθημερινή*, 27.11.88) σχολιάζει ἐπιμελῶς αὐτὲς τὶς ἀπόψεις τοῦ Βαγενᾶ. Ἀνάμεσα σὲ ὅσα ἐνδιαφέροντα παρατηρεῖ, διατυπώνει, εἰδικὰ γιὰ τὸ τελευταῖο ὄνομα τοῦ καταλόγου τῶν κριτικῶν ποὺ παραθέτει ὁ Βαγενᾶς, τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: «Ὅταν βάζουμε τὸν κ. Μαρωνίτη ἀνάμεσα στοὺς δέκα (10) καλύτερους κριτικούς τῆς λογοτεχνίας, ποὺ ἔβγαλε ὁ τόπος μας ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ 1821 καὶ δῶθε, θὰ πρέπει ἢ δὲ θὰ πρέπει νὰ παίρνομε ὑπ' ὄψη μας τὰ τυχὸν κραυγαλέα “κριτικά” ὀλισθήματά του;»

58. Ὁ Βαγενᾶς θὰ ἀπαντήσῃ διεξοδικὰ στὶς «ἀπορίες» τοῦ Ἀράγη (ἐφ. *Καθημερινή*, 25.12.88 καὶ 1.1.89). Στὸ θέμα μας ἀναφέρονται δύο σημεία τῆς ἀπάντησης: «Σὲ ποιὲς κριτικὲς ἐργασίες στηρίζει ὁ Ἀράγης τὸ πόρισμά του γιὰ τὰ κραυγαλέα κριτικὰ ὀλισθήματα τοῦ Μαρωνίτη; Ἀπ' ὅσο ξέρω, δὲν ἔχει δημοσιευτεῖ καμιὰ σχετικὴ ἐργασία, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ

πολύ πρόσφατη μελέτη του Ξ. Α. Κοκόλη (“Μιά ‘έπαρχιακή’ διαμάχη: χρονικό και κριτική, 1977-1986”, *Παρατηρητής*, Οκτώβριος 1988), ή οποία όμως ἐμφανίστηκε ἔπειτα ἀπὸ τὴ συγγραφή τοῦ ἄρθρου τοῦ Ἀράγη γιὰ τὸ κείμενό μου (τὸ τεῦχος Ὀκτωβρίου κυκλοφόρησε τὴν 16η Νοεμβρίου)»· καὶ λίγο πιὸ κάτω: «Νομίζω ὅτι θὰ ἦταν δύσκολο νὰ διαφωνήσει κανεὶς μὲ τὴν προσεκτικὴ καὶ ἐμπεριστατωμένη μελέτη τοῦ Κοκόλη, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ Μαρωνίτης ἀδικεῖ τὸν Ἰωάννου, γιατί ὀρισμένες ἀπὸ τίς παρατηρήσεις πάνω στὶς ὁποῖες βασιζέται τίς κρίσεις του εἶναι σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀνακριβεῖς» (ὁ.π., 1.1.89).

59. Κάποια ἄλλα σημεία τῆς ἀπάντησης Βαγενᾶ μὲ ὑποχρέωσαν νὰ παρέμβω στὴ σχετικὴ συζήτηση μὲ ἐπιστολὴ μου ποὺ δημοσιεύτηκε μὲ τίτλο «Ὁ ρεαλισμὸς τοῦ Γ. Ἰωάννου» (ἐφ. *Καθημερινή*, 15.1.89). Παραθέτω τὴν ἐπιστολή:

«Ὁφείλω νὰ ἀναμειχθῶ, ἐν μέρει, στὴ διαφωνία ἀνάμεσα στὸ Γιώργο Ἀράγη καὶ τὸ Νάσο Βαγενᾶ (βλ. *Καθημερινή*, 27.11.88, 25.12.88 καὶ 1.1.89), πάντως στὸ τουλάχιστον ἀνιστορικὸ ἐρώτημα, ἂν ὁ Δ. Ν. Μαρωνίτης συγκαταλέγεται ἢ δὲ συγκαταλέγεται “ἀνάμεσα στοὺς δέκα (10) καλύτερους κριτικούς τῆς λογοτεχνίας ποὺ ἔβγαλε ὁ τόπος μας ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ 1821 καὶ δῶθε” (τὴ διατύπωση αὐτὴ τοῦ Ἀράγη ἐπαναλαμβάνει ὁ Βαγενᾶς στὸ 6’ μέρος τῆς ἀπάντησής του, 1.1.89). Αὐτὴ μου ἡ ἀνάμειξη ἐλπύ-